

Fazliddinova Muqaddas Elyor qizi

*Toshkent davlat pedagogika universiteti “Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi”
yo’nalishi talabasi*

Anotatsiya Ushbu maqolada tasviriy san’atdagi pop art uslubining mazmun-mohiyati, shakllanish tarixi va uning san’at rivojidadagi o’rni tahlil qilinadi. Maqolada mashhur pop art vakillarining ijodiy yondashuvlari, bu uslubning san’at ixlosmandlari ongida uyg’otgan yangicha qarashlar va uning bugungi san’atdagi davomchiligi haqida so’z yuritiladi. Pop art uslubining zamonaviy tasviriy san’atga ko’rsatgan ta’siri, shuningdek, uning tanqidiy va ijtimoiy ahamiyati alohida yoritib berilgan.

kalit so’zlar: pop art uslubi, abstrakt san’at, eksperimentlar, reproduksiya, komiks, zamonaviy san’at, vizual san’at, kollaj, postmodernizm.

THE IMPORTANCE OF POP ART IN FINE ART

Annotation This article analyzes the essence of the pop art style in visual arts, the history of its formation, and its role in the development of art. The article discusses the creative approaches of famous pop art representatives, the new views that this style has awakened in the minds of art lovers, and its continuation in today's art. The impact of the pop art style on modern visual arts, as well as its critical and social significance, are highlighted.

keywords: pop art style, abstract art, experiments, reproduction, comics, modern art, visual art, collage, postmodernism

ЗНАЧЕНИЕ ПОП-АРТА В ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМ ИСКУССТВЕ

Аннотация В статье анализируется сущность стиля поп-арт в изобразительном искусстве, история его становления и роль в развитии искусства. В статье рассматриваются творческие подходы известных представителей поп-арта, новые перспективы, которые этот стиль пробудил в умах ценителей искусства, и его продолжение в современном искусстве. Подчеркивается влияние стиля поп-арт на современное визуальное искусство, а также его критическое и социальное значение.

Ключевые Слова: поп-арт, абстрактное искусство, эксперименты, репродукция, комиксы, современное искусство, визуальное искусство, коллаж, постмодернизм.

Pop art - (inglizcha popular art — “ommabop san’at”) G’arbiy Yevropa va AQSH tasviriy san’atida 1950-yillarning oxiri va 1960-yillarda paydo bo’lgan yo’nalish. Pop art

uslubidagi tasvirlar banan, konserva qutisi yoki hayvonlar rasmi bo‘lishidan qat’iy nazar har doim yorqin, rang-barang, ifodali va quvnoq xarakterga ega. Shuning uchun ijro uslubi keng ommaga yoqadi.

Abstrakt san’atning borliqdan, real hayotdan ajralib borishiga qarshi harakat ko‘rinishida shakllangan. Pop art vakillari real borliqqa qaytish, keng ko‘lamda ishlab chiqarilayotgan buyumlarning estetik qiymatini ommaviy yo‘llar (reklama, foto, reproduksiya, komiks) vositasida yoritishni asosiy maqsad qilib oldi. Shahar hayotida keng ishlatiladigan buyumlar (uy-ro‘zg‘or anjomlari, o‘rov qutichalari, mashina bo‘laklari)ni xuddi o‘ziga o‘xshatib ishlab, ularning o‘zidan (ko‘pincha kollaj va boshqa usullar yordamida) kompozitsiyalar tuzadi. Pop artda tanlangan buyumlar tasodifiy, bir-biri bilan bog‘liq bo‘lmagan holda birlashtirilishi mumkin. Muhimi bir-biri bilan moye tushmaydigan buyumlarni birlashtirish orqali tomoshabin fikri va tasavvuriga zid hissiyotlarni uyg‘otishdan iborat. Masalan, rassom romkaga tortilgan toza matoga uning diagonali bo‘yicha rangli sharifni bog‘lashi yoki unga dastro‘mol qo‘yib ko‘rgazmada namoyish etishi mumkin. Pop art texnikasi imkoniyatlaridan keng foydalanadi, fotosurat, slayddan polotno (yuza)ga tushirilgan tasvir konturlarini yorqin bo‘yoqlarda ishlaydi, sanoatda ishlab chiqarilayotgan yorqin rangli buyumlarni o‘z asarlarida ko‘rsatadi, ulardan kompozitsiyalar tuzadi.

Pop-art harakati ommabop va tijorat madaniyatiga e'tibor qaratish, an'anaviy tasviriy

san'at tushunchalarini rad etish bilan ajralib turardi. Pop-artni belgilaydigan ba'zi xususiyatlar:

1. O'zlashtirish: Pop-art san'atkorlari ko'pincha reklama, filmlar va komikslar kabi mashhur madaniyatning tasvirlari va g'oyalarini o'zlashtirdilar.
 2. Yorqin ranglar: Pop Art o'zining qalin, yorqin rangla''
 3. Ironiya va satira: Pop-art ko'pincha istehzo va satiradan foydalanib, zamonaviy jamiyatning bema'nilik va sayozligini ta'kidlab, asosiy madaniyat va iste'molchilikni tanqid qilgan.
 4. Takrorlash: Ko'pgina Pop Art asarlarida takrorlanuvchi tasvirlar yoki naqshlar mavjud bo'lib, ular ommaviy ishlab chiqarish va iste'molchilik tuyg'usini yaratadi.
 5. Kundalik buyumlar: Pop Art san'atkorlari o'z ishlarida sho'rva qutilari, gazetalar va neon chiroqlar kabi kundalik buyumlar va materiallardan tez-tez foydalanganlar.
 6. Ommaviy axborot vositalari: Pop san'ati ommaviy axborot vositalari va uning jamiyatga ta'siri katta ta'sir ko'rsatdi va ko'plab asarlarda taniqli shaxslar, reklamalar va boshqa media ikonalarini tasvirlangan.
 7. Kollaj: kollaj pop-rassomlar orasida mashhur uslub edi, chunki bu ularga turli xil elementlar va tasvirlarni bitta asarga kiritish imkonini berdi.
 8. Pop madaniyatiga oid ma'lumotlar: Pop Art ko'pincha Elvis Presli, Merilin Monro va Mikki Maus kabi 1950 va 1960 yillardagi mashhur madaniyat piktogrammalariga murojaat qilgan.
- Umuman olganda, Pop Art urushdan keyingi davrdagi iste'mol madaniyatiga javob edi va u mashhur madaniyat tasvirlarini nishonlash va buzish orqali "yuqori san'at" degan tushunchaga qarshi chiqdi. Uning ta'sirini zamonaviy madaniyatning ko'plab jabhalarida, reklamadan modagacha, musiqagacha ko'rish mumkin.

Mashhur Pop Art rassomlari va asarlari:

Rassom	Millati	Mashhur Asarlari
Andy Warhol	AQSH	"Campbell's Soup Cans","Marilyn Diptych"
Roy Lichtenstein	AQSH	"Whaam!","Drowning Girl"
Richard Hamilton	Britaniya	"Just what is it..."(1956)
Claes Oldenburg	AQSH	"Giant Soft Drum Set"(1967)

Dastlab ko'plab tanqidchilar pop artni san'atning past darajaga tushishi deb hisoblashgan, haddan tashqari soddaligi uchun tanqid qilishgan, faqat reklama usullarini takrorlashda ayblashgan. Ammo keyinchalik bu harakat zamonaviy madaniyatni eng aniq ifodalovchi uslub sifatida tan olingan, postmodernizmning kelishiga yo'l ochgan, san'at bozorini butunlay o'zgartirgan.

Pop art uslubi O'zbekiston san'atida 20-asrning ikkinchi yarmidan boshlab, ayniqsa mustaqillik yillarida keng tarqalib, mahalliy madaniyat bilan uyg'unlashgan holda rivojlanmoqda. Sovet davrida pop art elementlari 1970–1980-yillarda O'zbekiston rassomlaridan biri Aleksandr Nikolayev ("Usto Mumin") G'arb pop artiga o'xshash uslublarda eksperimentlar qilishgan, lekin bu an'anaviy sovet realizmi cheklovlari tufayli cheklangan edi. Mustaqillikdan keyingi davr 1990-yillardan boshlab Javlon Umarbekov, Timur Akhmedov kabi rassomlar o'z asarlarida pop artning yorqin ranglari va ommaviy madaniyatga murojaat qilish usullaridan foydalana boshladilar.

Shuningdek Tashkent Alley Cats kabi loyihalarda komiks va pop art uslubidagi devor rasmlari ko'zga tashlanadi.

O'zbekistonda pop art uslubi hali to'liq shakllanmagan bo'lsa-da, u zamonaviy san'at doirasida asta-sekin rivojlanmoqda. G'arb san'ati ta'sirida, ammo milliy an'analar bilan uyg'unlashgan holda, yosh rassomlar bu yo'nalishda yangi izlanishlar olib bormoqda. Pop art O'zbekiston san'atida ijtimoiy mavzularni yoritish, xalqona obrazlarni zamonaviy talqinda ko'rsatish, va san'at orqali jamiyatga o'ziga xos nigoh bilan qarash imkonini bermoqda. Shu bois, kelajakda bu uslub yanada ommalashishi va o'ziga xos milliy pop-art maktabi shakllanishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda pop art nafaqat o'tmishdagi san'at harakati, balki bugungi kunda ham moda, reklama, grafiti va raqamli olamda yangi shakllarda yashamoqda. Uning asosiy tamoyillari – ommaviylik, rang-baranglik va madaniy tanqid – zamonaviy ijodkorlar uchun manba bo'lib qolayotir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1. Karimov, D.** (2020). Zamonaviy san'at: yo'nalishlar va rivojlanish tendensiyalari. Toshkent: San'at nashriyoti.
- 2. Rizaev, S.** (2019). O'zbek san'atida zamonaviy oqimlar. Toshkent: Ilm ziyo.
- 3. Saidova, N.** (2021). "Milliy an'analar va zamonaviy san'at sintezi". // San'at va madaniyat jurnali, №2, 45–50-betlar.
- 4. Daminov, A.** (2022). Pop-art san'atida ijtimoiy g'oyalar ifodasi. – Toshkent: Innovatsion san'at markazi.
- 5. Masharipova, G.** (2020). "O'zbekiston zamonaviy san'atida G'arb ta'siri". // Toshkent san'at instituti ilmiy maqolalar to'plami, №3, 67–72-betlar.
- 6. Artel Aralash** – Rasmiy sahifalari va ko'rgazma materiallari (2021–2023). www.artelaralash.uz
- 7. Ilkhom Gallery** – Toshkentdagi zamonaviy san'at galereyasi arxivi. www.ilkhom.uz